

tíðindablaðið

sosialurinTelefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 TórshavnÚtgevni: P/f Sosialurin ©
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirtaksstjóri: Krisjan Dahl
Bláðólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórfinn Smith
Ljósmyndari: Kálmur Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurin
Prent: P/f Pressan 1981

Blokk- studningur krevur politiskan rygg

KOMANDI týsdag verður fyrsti fundurin um eina møgulega blokk-studningsskipan Føroya Danmarkar ímillum í Keypmannahavn, og ivaleyst skulu fleiri fundir til, áðrenn ein skipan fæst á pappír, sum báðir partar kunnu góðtakja.

EINKI ER at ivast í, at júst hesin spurningurin verður ein av politisku høvuðsspurningunum í politisku tælingini bæði nú og í árunum, sum koma. Í fyrsta lagi, hvussu hendan skipan kemur at síggja út á pappírnum og í øðrum lagi, hvussu hon kemur at roynast í verki.

ORDASKIFTIÐ er longu byrjað, og sum ikki einaferð, tá nyskapan er í nánd, eru sambandsmenn ikki seinir á sjóvarfallinum við sínun illgitingum og svørtu talu. Einkí má broytast. Alt skal vera sum er. Hetta er vanligi tala sambandsmanna.

SO EINFALDUR eru veruleikin tó ikki, og hóast tingingarnar ikki enn eru byrjaðar við ríkisstýrið og lítið kann sigast hvat kemur burtur úr, er tó okkurt, sum ein longu kann sláa fast.

JAVNAÐARFLOKKURIN var ein av fadrunum til heimastýrslógina. Hesa rammulóg, sum stórt sæð hevur roynst væl, og sum, sum tíðin hevur liðið, er vorðin broytt eftir broyttum umstøðum. Hetta hevur eisini alla-tíðina verið ætlanin við Heima-stýrslógini, og spurningurin er tí nú ikki um hendan skal broytast, men heldur um, hvussu hon skal broytast.

oddagrein

LONGU í sjeitiárunum helt Javn-aðarflokkurin, at tíðin var komin at gera ávísar broytingar Føroya Danmarkar millum, soleiðis at vit sjálvir í enn størri mun, kunnu ráða yvir egnum viðurskiptum, men hesar ætlaðu broytingar blivu ongantíð framdar.

NÚ ER STØÐAN tann, at danir hava boðað frá, at teir ynskja eina broyting í viðurskiptunum landanna millum. Um vit søgdu sum sambandsmenn, at hetta vilja vit einki hava við at gera, so fara vit bert so líðandi eftir hæli. Vit hava longu mist nógv orsakað av tørvandi yvirtøkum, og eru afturrútsigldir í stóran mun. Bert eitt dømi um hetta er fólkapersiónin.

HINVEGIN kunnu vit fara í sam-ráðingar við danir; og royna at fáa sum frægast burturúr.

JÚST HETTA er tað, føroyska sendinevndin, sum farin er til Danmarkar, hevur í hyggju. Sum sagt veit eingin, hvat kemur burtur úr, men eitt er givið. Fáa vit eina blokkstuðulsskipan, førir hendan við sær, at Føroya lögting fær størri vald. Størri vald til at forðeila blokkin til til øki, sum hava størsta tørv. Hetta krevur ábyrgdarfullar politikarar og ikki minst politiskan rygg.

TAD HAVA sambandsmenn ikki, og er tað tí ikki lægið at teir nú ræðast skriftina á veggnum.

tór.

Hjarnar Djurhuus og oljan

Herfyri fingi vit eitt heldur vánaligt svar frá Hjarnari Djurhuus uppá ein konkretan fyrispurning frá A. Apol um, hvi brúkarin av olju ikki fær oljuna til ein lægri pris, tá prisurin á ráolju er lækk-aður so nógv sum hann er seinnu tíðina.

Hjarnar færdi fram, at tað, at prisurin á ráolju lækkar, ikki nýtist at merkja, at prisurin á oljuni í tungan eisini lækkar, tí útreiðslurnar til raffinering, frakt v.m. kunnu vera tær somu ella hækkanði.

Tað er ófatiligt, at lækk-andi rávøruprisir ikki merkja lækkandi útsølu-pris — hetta er annars galdandi í flest øllum viðurskiptum, har markn-aðarkreftirnar virka (les: har kartellini ikki gera sínámillum avtalur).

Innan oljuvinnuna

hevur sum onga aðrastaðni frá framleiðarans síðu verið roynt at samarbeiða um, hvussu nógv skal pumpast upp av olju og til hvønn pris, oljan skuldi seljast.

Hetta hevur sum kunn-ugt ikki eydnast teimum við felagsskapinum OPEC.

Úrslitið er, at oljufram-leiðaraland sum Saudi Arabia, Bretland, Noreg og Mexico hava kappast um at pumpa olju upp seinastu tíðina við fallandi prisum til fylgju.

Seinast í januar og fyrst í februar fór prisurin á rá-olju fyrri fyrstu ferð í 7 ár niðurum 20 dollarar pr. tunnu. Norðsjóvaroljan var niðri á 17.70 dollarum pr. tunnu.

Føroyar, sum brúkarar av olju, áttu at fingið fyr-munir av hesi innanhýsis ósemju millum framleið-

aralandini. Men tað er ikki hent í tann mun, tað kundi.

Orsøkin er einföld: Shell og Esso í Føroyum hava ikki loyvi at keypa olju, har hon er biligast, og fastleggja prisin hareftir.

Áttu Føroyar haraftur-ímoti nakrar oljutangar, sum Shell og Esso onki áttu í, kundu vit arbeitt betur í samsvari við útboð og eftirspurning og tann vegin spart nógv mill-i-ónir krónur.

Oljumenninir runt um í Føroyum vildu verið líka-glaðir, um oljan æt Shell ella Esso, teir koyrdu við.

Men tað er væl ólíka lættari at ringja til Shell í Danmark ella Noregi, tá tómt er, og fáa fylt aftur, uttan at hugsa um prisir og kapping.

róði

Hvørki virðing fyri livandi ella deyðum

Ein av teimum mest grundleggjandi eginleik-unum hjá menniskjum er virðing fyri deyðanum. Tá eitt menniskja er deytt hevur tað sum skilti sundur í livinum so ómeta-liga lítið at siga.

Hesin góði menniskjansligi eginleiki hevur eisini staðið sína roynd, nú tá Olof Palme varð myrður. Høgur og lágur hevur verið skak-aður um hesa hending, og fólk flest hava sagt seg syrgja deyða Palmes. Og tað uttan mun til, um tað hava verið politisk við-haldsfólk ella mótstöðu-fólk. Serliga kom hetta fram, tá norðurlandaráðið mintist Palme. Øll vóru samd um, at tað sum taldi var, at Palme var ein mætur politikari og menn-iskja, sum var farið, og sum øll syrgdu uttan mun til flokslit. Ein tann besta minningartalan var hildin av Poul Schlüter, og hann segði, at vit máttu læra av tí, sum var hent, og «Vi má styrke fordragelighed- en i vore samfund, også i det politiske liv, og vi må respektere meningsfor-skelte som noget posi-tivt».

Nú veit eingin, hvør ið myrður Palme, hóast fleiri gitingar hava verið frammi. Men í Berlingske Tidende tann 3. mars er grein um «hadet i det svenske politiske liv». Har verður víst á, at hóast Palme varð umtóktur av

mongum, var hann eisini hataður av øðrum í Sve-riki. Framdur var ein støðugur politiskur hetsur móti honum, og tikið verður til, at «de politiske kampanjer ofte har haft en form af en direkte polit-isk forfølgelse af Olof Palme». Og mett verður, at henda støðuga her-ferðin móti Palme kann hava fingið onkran at taka sakina í egna hond. Tað er ein royndur lutur, at tað er ikki altíð so langt frá orði til handling. Og at tað er lætt at øsa fólk upp til yvirgang.

Eisini út frá hesum skuldu vit í Føroyum kunnað gjørt Schlüters orð til okkara, so vit ið hvussu er gera hvat vit kunnu fyri at fyrbyrgja eini slikari sorgarhending.

Palme fíggindi Ísraels!

Onkur hevur tó einki lært av øllum hesum, og er tað málagn fólkafloksions. Palme var neyvan køln-aður, fyrr enn hetta blað byrjaði at skemma eftir-mæli Palmes og meira og minni at gotta sær um tað sum var hent. Hetta verður gjørt á ein hátt sum vildi verið óhugsandi fyri nakað annað blað í frælsa heiminum. Sosi-alurin hevur longu vist nakað av tí sum DB hevur skrivað.

Meðan Palme framvegis stendur undir boru ger

blaðið mánaðar gjøldur burtur úr minni hansara «Teir máttu gjørt Palme til halgimenni», og í hesi grein verður Palme saman við Anker Jørgensen og øðrum norrønum javn-aðarleiðarum skirdur «fíggindi Ísraels», og tað eru bert fáir mánaðir síð-an, at teir eisini vóru skirdir jøtahatarar. Tá hugsað verður um Hitler, Streicher og teirra avrik, er hetta mest óndsinnaða skuldseting, sum kann setast fram móti nekrum.

Men tá DB so fegdi vil hava fólk at trúgva, at javnaðarmenn eru jøda-hatarar og fíggindar Ísra-els, kundi verið av áhuga at greitt frá støðu t.d. danska javnaðarfloksins til jødarnar og Ísrael.

Støða dansku javnaðar-manna undir týsku herset-ingini 1940-45 var kanska ikki altíð so priverdug. Men teir høvdu so sín lut í tí, at dansku jødarnir vóru bjargaðir undan týsku týningartýppunum. Seinast í september 1943 frætti Hans Hedtoft frá týskum keldum, at nú fóru týskararnir at taka dansku jødarnar. Hann legðist ikki á boðini. Saman við øðrum javn-aðarmönnum sum H.C. Hansen og Vilhelm Buhl fóru teir beinanvegin undir at ávara jødarnar, so teir kunnu sleppa sær til rýmingar. Í hesi støðu

Framhald á síðu 16